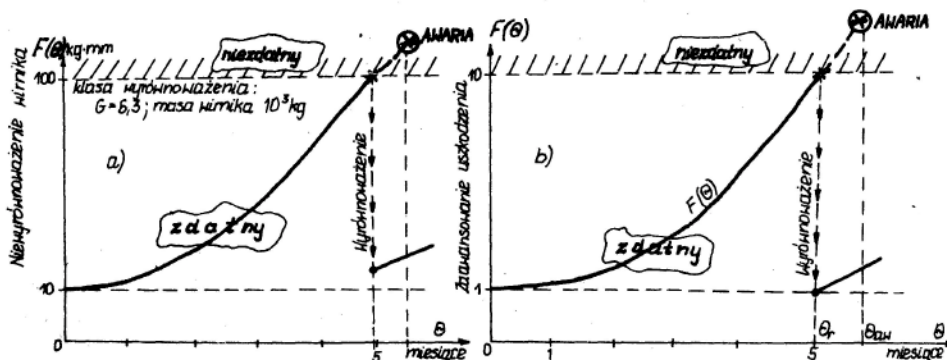

3.2.1. Krzywe życia uszkodzenia, stan

Wprowadźmy obecnie miarę sumaryczną zaawansowania danego uszkodzenia $F(Y)$, która nosi nazwę krzywej życia uszkodzenia i obrazuje rozwój uszkodzenia od momentu uruchomienia $Y=0$ aż do momentu jego regeneracji Y_r . Przykładowo $F(Y)$ może być wymiarową lub bezwymiarową miarą niewyrównoważenia eksploatacyjnego wentylatora ciągu w bloku energetycznym między dwoma kolejnymi zatrzymaniami dla wyrównoważenia wirnika (rys.3.1).

Rys.3.1. Wymiarowe (a) i bezwymiarowe (b) odwzorowanie krzywej życia niewyrównoważenia wirnika wentylatora ciągu z zaznaczeniem stanu zdadności eksploatacyjnej

Jak widać z rysunku, wymiarowa krzywa życia może zaczynać się na różnych poziomach odzwierciedlających jakość regeneracji, a w tym przypadku wyrównoważenia. Natomiast unormowana krzywa życia $F(Y)$ (rys.3.1b), bardziej przydatna w rozważaniach teoretycznych, zaczyna się zawsze od wartości jeden i doznaje wzrostu na ogół monotonicznego zależnie od intensywności zużywania się w przedziale czasu życia obiektu $Y \in (0, Y_r)$. Obydwie krzywe kończą się z chwilą przekroczenia granicy stanu zdadności eksploatacyjnej, zaś w przypadkach wyjątkowych w chwili awarii Y_{aw} . Można więc przyjąć regułę, że wartość wymiarowej krzywej życia jest bezpośrednio miarą stanu obiektu i może być porównywana z wartością graniczną F_{gr} . Tak więc ocena stanu będzie polegała na porównaniu $F(Y) \leftrightarrow F_{gr}$, a przy dwustanowej ocenie stanu technicznego będziemy mieli:

$$\begin{aligned} F(Y) < F_{gr}, \quad X = z = \text{stan zdadny} \\ F(Y) > F_{gr}, \quad X = n = \text{stan niezadny} \end{aligned} \quad (3.1)$$

W rzeczywistym obiekcie mechanicznym nie mamy, niestety, do czynienia z jednym potencjalnym uszkodzeniem, ale z całym ich zbiorem mniej lub bardziej licznym. Odwzorowaniem zawansowania tych uszkodzeń będzie rodzina krzywych życia $F_i(Y)$, $i=1, \dots, n$, z których każda winna mieć swój WA odpowiednik dyskryminujący jedną spośród wielu lub jedno uszkodzenie spośród wielu o różnym charakterze i intensywności. Jak łatwo wywnioskować, nie będzie to łatwe, stąd też niżej postaramy się opracować specjalny model obserwacji diagnostycznej obiektu z n - krzywymi życia, czyli obiektu z n - wymiarową przestrzenią uszkodzeń,

Możemy wtedy mówić, że stan maszyny X jest określony nie jedną liczbą (wartością $F(Y)$) lecz zbiorem liczb, czyli że jest wektorem $\{X\} = \{x_1, x_2, x_3, \dots, x_n\}$, zaś w szczególnym przypadku wektorem stanu, który może mieć postać: $\{x\} \gg \{F_1(Y), \dots, F_n(Y)\}$.

Kończąc wprowadzenie pojęcia krzywej życia, obrazującej zmianę stanu obiektu, warto naświetlić problem niezależności krzywych życia: $F_1(Y), \dots, F_n(Y)$. Otóż obserwacja systemów podlegających stopniowej degradacji, w tym systemów mechanicznych (np. maszyn) i biologicznych (np. ludzi), skłania do wniosku, że można mówić jedynie o niezależności poszczególnych uszkodzeń $F_i(Y)$ dla systemu (obektu) nowego. W miarę zużywania się obiektu poszczególne krzywe życia stają się coraz bardziej współzależne i pogorszenie się stanu jednego elementu prowadzi do pogorszenia stanu innych.

Przez analogię do człowieka można tu mówić o syndromie starego człowieka [7, str.306]; tutaj organy wewnętrzne i procesy w nich zachodzące, pierwotnie niezależne, coraz liczniej i współbieżnie odbiegają od normy, co w efekcie prowadzi do agonii i śmierci. Matematycznie można to wyrazić w postaci małej poprawki do każdej krzywej życia uzależniając ją przez mały parametr ε (Y) od innych sposobów uszkodzenia się. Nowa krzywa życia przy uwzględnieniu syndromu starego człowieka F_i (Y) może więc dla każdego „i” mieć postać:

$$\tilde{F}_i(\Theta) = F_i(\Theta) + \sum_{j=1}^N \varepsilon_j(\Theta) F_j(\Theta)$$
$$\varepsilon_j(0) = 0, \quad \Theta \leq \varepsilon_j(\Theta) \ll 1$$

gdzie, jak widać, duża liczba małych wpływów wyrażona przez $\varepsilon_j(\Theta) \ll 1$ może mieć liczące się znaczenie. Koncepcji tej nie będziemy dalej używać i rozwijać, warto o niej jednak pamiętać w obliczu niejednokrotnie dostrzeganej niezgodności faktów diagnostycznych z używanymi uproszczeniami modeli zjawisk.